

Bèsties que neguitegen

Text > LAURA REIXACH

Llegir Damià Bardera és endin-sar-se en un món ampli, dens, contingut en si mateix. I ho és perquè Bardera, amb el seu estil incisiu, directe i concís, configura una realitat aparentment fàcil d'abastar i comprensible que desperta, però, preguntes de resposta complexa. A *Bèsties de companyia*, el vuitè recull de contes de l'autor, una cinquantena de narracions emmarcades en l'àmbit laboral i de l'educació, hom topa de nou amb aquesta estratificació de possibles significats que conviden a la relectura.

«Vaig perdre qualsevol esperança ja el primer dia de classe: només d'entrar a l'aula, abans i tot que pogués passar llista, tots els alumnes es van riure de mi, del meu ridícul, immens cap de toro, i vaig perdre el control, vaig envestir-los sense pietat», escriu Bardera i, amb aquest contundent retrat del primer encontre d'un professor novell amb els seus alumnes, ens fa partícips de la seva visió càustica i crua del món contemporani. Un món desgavellat que, a partir d'aquesta corrua d'animals i d'oficis que donen forma a *Bèsties de companyia*, l'autor dissecciona amb la cura d'un cirurgià avesat a esquinçar profundament amb el bisturí.

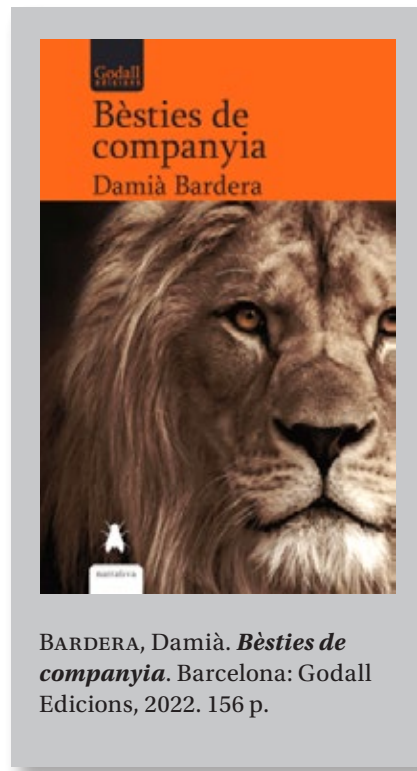
Sense fer concessions a l'adjectivació supèrflua, Bardera amara els relats

d'una fredor estètica i moral que trobarem arreu, tant en els contes de *Bèstiar*, la primera secció del volum, com en els de *Vocacions*, la segona.

Enginyosos, mordaços, breus, com tota la producció contista prèvia de Bardera, aquests relats sacsegen. Però, tal com també havia fet en els seus reculls de contes previs (en té set volums ja publicats i l'últim, *Un circ al pati de casa*, és un compendi dels seus millors relats prologat per Toni Sala), Bardera sutura les ferides causades amb un humor truculent i a voltes macabre, que ja ha esdevingut la marca de fàbrica de l'autor.

Aquesta singular idiosincràsia de tots els relats que formen *Bèsties de companyia* fa que l'obra es llegeixi d'una glopada, a bon ritme i sense entrebancs. En acabar-lo, però, t'envaeix la sensació que alguna cosa se t'escapa, que has caigut de quatre potes en un parany molt ben orquestrat per l'autor i, per fer-te passar el neguit, et cal rellegir aquestes *Bèsties de companyia* de cap i de nou, per descobrir-ne les vetes de sentits diversos que s'hi amaguen i copsar-ne tots els matisos.

«Els alumnes agonitzaven davant meu, rebregats com vulgars ninots de drap per les cornades rebudes, els uniformes esquitxats de sang, els caps, oberts, els pulmons foradats, les

BARDERA, Damià. *Bèsties de companyia*. Barcelona: Godall Edicions, 2022. 156 p.

parets tacades...», continua l'autor en un fragment del relat «Toro». Potser aquí el bisturí no va anar tan fi, o bé Bardera es va oblidar de polir «l'automatisme psíquic» que, afirma, guia la seva escriptura. Vostès mateixos. Llegeixin *Bèsties de companyia* i decideixin.

El superpoder de no pensar com la gent gran

Text > LAURA REIXACH

A l cap de poc de submergir-se en les peripècies que relata en Tommy, el nen imaginatiu i observador que protagonitza i narra la primera novel·la de Rafel Casas, *El nen que volia ser assassí*, el lector queda absorbit en un univers singular de personatges i anècdotes que, sense aturador però dosificat coherentment pàgina rere pàgina, es va estructurant en una narració en la qual trobem de tot: des de la icònica Harley, la delitosa Nutella o els estrafolaris Angry Birds, passant per joquines sexuals que muten en espases

làser o una doctora que mai respon, només pregunta.

Tal com ja havien fet altres autors com Mark Haddon amb en Christopher a *El curiós incident del gos a mitjanit*, Howard Butten amb en Burton a *Quan jo tenia cinc anys em vaig matar*, o Laia Aguilar (per esmentar una autora més propera), amb en Wolfgang a la seva novel·la homònima, Casas gosa entomar el repte d'endin-sar-se en el cap d'un nen de deu anys i, utilitzant la veu narrativa de primera persona, acostar-nos al món adult des del punt de vista d'aquest Tommy

aficionat als còmics i a les pel·lícules d'espies.

Aquest nen que es pensa que és una mica com l'Ironman, tot i que sap que no té superpoders, es proposa arreglar les injustícies del seu entorn. Amb una família que, sens dubte, els professionals de l'àmbit social i educatiu qualificarien de disfuncional, en Tommy se'ns mostra innocent però agosarat alhora. En Jay i en Gras són dos amics seus; el darrer, de fet, «el millor amic», i el company en aquesta escomesa que en Tommy ha decidit emprendre. Després, també hi ha la Mar, una xiqueta

Visions de Catalunya amb l'Atlàntic pel mig

Text > DANI VIVERN

Hipòlit Nadal i Mallol va néixer el 1891 al Port de la Selva, fill de pescadors. El seu ofici de sastre no presagiava que deixaria Catalunya per fer una nova vida a l'Argentina. Allò que n'hauria pogut donar una pista era la seva afició a reflexionar, a escriure, el seu amor per Catalunya i la seva convicció que anar a lluitar a la guerra del Marroc no encaixava amb els seus sentiments envers el rei i l'exèrcit espanyols. En conseqüència, amb vint-i-un anys va tirar pel dret, i es va establir a Buenos Aires, on morí el 1978.

Nadal va ser un dels personatges destacats de la comunitat catalana en aquella ciutat. Va publicar la revista *Ressorgiment*, de la qual va ser fundador i director, des del 1916 fins al 1972: una llarga vida per a una publicació d'aquelles característiques.

En aquest volum, preparat pel periodista i editor Francesc Relats i Casas, es recullen diversos textos seleccionats d'Hipòlit Nadal. El llibre es titula *Algues (proses salobres)*. El motiu d'aquest títol és que el text més destacat (i el més literari de Nadal) és precisament l'obra del mateix títol, publicada a Buenos Aires el 1916, i que l'autor dedicà al seu pare. Amb una extensió breu, *Algues* és una descripció documental de la vida dels pescadors que ell va conèixer tan de prop al seu poble natal. El lector hi

trobarà un vocabulari riquíssim, unes expressions que ens remetent a una parla desgraciadament mig perduda, i una descripció acurada i vivaç del paisatge i dels costums mariners.

Però el volum no es limita a aquest text de ressons planians. Inclou també alguns breus assajos i cinc articles apareguts a *Ressorgiment*. Nadal escrivia sobre figures com Macià i Companys i, amb una visió que no ha perdut gens d'actualitat, acusava els partits d'anar cadascun pel seu cantó en comptes de donar suport a la República catalana. Les reflexions sobre la repressió franquista, els afusellaments de Carrasco i Companys, i la passivitat i la manca d'integritat de la classe política són alguns dels temes que Nadal tracta amb vehemència i amb una lucidesa que pot deixar sorprès el lector actual. Sobre el sempitern «problema català» i les seves possibles solucions, escrivia el 1943: «Catalunya és un tot orgànic: és un poble complet, una cultura, una civilització, en fi. I tractar de donar solució a una civilització és un absurd, car una civilització no pot ser mediatitzada». Per a Nadal, només hi ha una sortida: la sobirania.

L'edició conté també una selecció de fotografies de l'autor, la seva família i les seves activitats culturals a Buenos Aires.

amb una família encara més desgavellada que la seva, i amb qui ara festeja.

«El Gras ha dit que la Mar era una "heroïna", que és un heroi dona, i que és una paraula que deien no fa gaire el papa i els seus amics un dia que eren a casa, i deien: "Hem de moure l'heroïna.", però no vaig saber mai si parlaven de la Capitana Marvel o de la Dona Meravella perquè quan varen veure que jo era per allà tots varen callar de sobte i el papa em va fer pujar a l'habitació a llegir còmics»: aquest fragment és una mostra de les divagacions que fa en Tommy per treure l'entrellat de tot el que li resulta

incomprendible i que, amb enginy i bones dosis d'ironia, esquitxen, aquí i allà, aquest monòleg discursiu que Casas ha bastit amb un estil planer i directe.

Plena de referències a elements de la cultura popular, una trama amb sexe, drogues i armes (en lloc de l'incombustible *rock-and-roll*), i salpebrada amb lleugers tocs d'un histrionisme que recorda el del cineasta nord-americà Quentin Tarantino, *El nen que volia ser assassí* et manté atent fins a la darrera pàgina i no deixa mai de sorprendre, tant com el títol mateix, un bon esquer perquè piquem l'ham.

NADAL I MALLOL, Hipòlit. *Algues (proses salobres)*. Santa Eulària de Ronçana: Gent i Terra, 2022.

CASAS, Rafel. *El nen que volia ser assassí*. La Bisbal d'Empordà: LlunydelRamat Edicions, 2022. 110 p.